

فصلی دیگر در شکوه غدیر(2)

فصلی دیگر در شکوه غدیر(2)

منبع: فرهنگ کوثر - فروردین 1379، شماره 37،

بخش دوم

آنچه گفته شد، حقیقت غدیر، عظمت و پیام آن بود که قرن ها پیش، در محل غدیر خم و در حجه الوداع نبوی صورت گرفت؛ اما این که رهروان امامت و پیروان ولایت در سالگشت این حماسه که یاد آورشکوه غدیر اول است. چه باید بکنند؛ به دیگر سخن، در این که چگونه بایست «غدیر» را گرامی داشت، به فرازهایی از کلام معصومان(علیهم السلام) در این زمینه اشاره می کنیم.

روز غدیر، عید بزرگ

امیر المومنین در خطبه غدیریه فرمود: «ان الله جمع لکم معشر المومنین فی هذا الیوم عیدین عظیمین کبیرین.» ای گروه مومنان، خداوند برای شما در این روز دو عید بزرگ و عظیم را جمع کرده است.

چنان که پیش از این نیز گفته شد، هنگامی که امام خطبه غدیریه را ایراد فرمود، روز جمعه روز غدیر بود؛ به همین دلیل، تعبیر به «عیدین» (دو عید) کرده، هر دو را با عظمت و بزرگی یاد می کند. این خود بهترین دلیل بر «تعید» (عید گرفتن) و برگزاری مراسم جشن و سرور و بزرگداشت این روز است.

در عید بودن غدیر، روایات متعددی از پیامبر و امامان معصوم رسیده است.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرماید: «یوم غدیر افضل اعیاد امتی.»

روز غدیر خم بهترین عید امت من است.

امام صادق(ع) این روز را «یوم عید و یوم فرح و سرور و اشرف و اعظم اعیاد» می خواند.

برخی از بزرگان و دانشمندان اسلام چون ابوریحان بیرونی، ابن طلحه شافعی و ابن خلکان و... نیز این روز را عید یاد کرده اند.

روز عبادت و بندگی

1- روز عبادت(یوم العباده)

هر نوع عبادتی در این روز مطلوب است؛ اما آنچه بیش از همه مورد تاکید قرار گرفته، روزه است که معادل صد حج و صد عمره مقبول شمرده شده است.

امام صادق(ع) روزه این روز را کفاره شصت سال گناه دانسته است.

آن حضرت همچنین فرمود: «هو یوم عباده و صلاه و شکر لله و حمد له و سرور...»

روزه غدیر، روز عبادت و نماز، شکر خدا و سپاس او و روز شادی است.

2- روز صلوات(و یوم اکثر الصلوات علی محمد و آل محمد روزی است که دوستان اهل بیت پیامبر باید بسیار صلوات بفرستند.

صلوات با همه اختصارش در بر دارنده کلیه معارف اسلامی(مبدأ، نبوت، ولایت و قیامت) است، افزون بر این، صلوات بر محمد و آل محمد، برای پاکیزگی اخلاق و کفاره گناهان خود ما است؛ در زیارت جامعه چنین می خوانیم: و جعل صلواتنا علیکم و ما خصنا به من ولایتکم طیباً لخلقنا و طهاره لانسنا و تزکیه لنا و کفاره لذنوبنا.

3- روز سبقت(هو یوم السبقه)

روز پیشی گرفتن در انجام عبادات و مستحبات است. در حقیقت عید غدیر ظرف عمل به «فاستبقوا الخیرات... و سارعوا الی مغفره» شمرده می شود.

4- روز خشنودی(یوم الرضا)

روزی است که انسان باید از مقدرات الهی خشنود باشد. از امر الهی مبنی بر ولایت علی و ائمه(علیهم السلام) گرفته تا وجوب عبادات یا تنگناهای معیشتی و اقتصادی تا بتواند در پرتونورانیت این روز به عبدی راضی و مرضی تبدیل شود.

امور تربیتی و علمی

1- روز گسترش دانش(یوم نشر العلم)

روزی است که باید به نشر دانش همت گمارد، اگر چه این روز به خاطر حرمتش تعطیل عمومی است و حوزه های علمی و مراکز دانش بسته است، اما استادان و مبلغان باید به شیوه ای دیگر به نشر علوم و تحصیل آن پردازند.

2- روز خود سازی(یوم التزکیه)

در کنار امور مورد سفارش در این روز، آنچه در بالاترین درجه اهمیت قرار دارد، پرداختن به تزکیه نفس است. اگر این بزرگترین معضل اشخاص و جوامع حل گردد، همه چیز حل می شود. از این روی، باید از فرصت طلایی غدیر که مورد توجه خداوند و فرشتگان و اولیاء است. به بهترین نحو استفاده کرد.

3- روز ترک گناه(یوم ترک الكبائر والذنوب)

در این روز، مومنان که خود را در پرتو ولایت علوی می بینند و به ولی الله منسوب می دانند. سعی کنند از گناه خودداری کنند.

شایسته توجه است که مومن باید همواره از گناه دور باشد؛ اما این روز، به دلیل حرمت مضاعفش توجه فزونتری می طلبد.

4- روز مژده(یوم البشاره)

روز غدیر روز مژدگانی است. مژده به این که در این روز اعمال قبول، تلاشها پر ثمر، گناهان بخشوده و دعاها مستجاب است، در روایت رضوی(ع) که عنوان های این فصل از آن گرفته شده است.

می خوانیم:

«یوم تقبل اعمال الشیعه و محبی آل محمد، و هو الیوم الذی یامر فیہ الکرام الکاتبین ان یرفعوا القلم عن محبی آل محمد و شیعتهم و یوم یرتجاب فیہ الدعاء...»

روز غدیر روزی است که اعمال شیعیان و محبان آل محمد قبول می شود؛ و در این روز خداوند به کرام الکاتبین دستور می دهد از نوشتن اعمال ناپسند دوستان و شیعیان آل محمد دست بردارند و آنها را محو کنند؛ و این روزی است که دعا در آن مستجاب است.

اخلاق و وظایف اجتماعی

1- بر گرفتن غم از چهره ها(هو یوم تنفیس الکره)

روزی است که همگان باید شاد باشند. باید آنان که توانایی دارند، در رفع مشکلات افسردگان و ناتوانان بکوشند تا همه دلشاد باشند. البته این کار در همه زمانها پسندیده است؛ اما در روز عید بزرگ اهل ولا اجری دو چندان دارد.

2- روز دوستی(یوم التودد)

روزی است که باید ارزش دوستی و دوستداری زنده شود. مراد ازدوستی، دوستی با محبان خدا، پیامبر و ائمه است که مظهری از تولای قرآن شمرده می شود.

3- روز دیدار و دیدنی(من زار مومنا دخل الله قبره سبعین نورا و سع فی قبره).

هر کس در این روز به دیدار مومنی برود، خداوند قبرش را پر از نور می کند و از تنگنای قبر رهاش می سازد. نور قبر و گشادگی آن مسبب از نورانیتی است که در دیدار مومن بر چهره اش حاضر می شود.

4- روز آرایش(هو یوم الزینه)

روزی است که انسان باید، افزون بر خودسازی باطنی، ظاهر خویش را نیز بیاراید. در روایات می خوانیم: «فمن تزین لیوم الغدیر غفر الله له کل خطیئه عملها». هر کس در روز غدیر خود را بیاراید، خداوند گناهانش را می بخشد.

اخلاق مالی و اقتصادی

1- روز بخشش(یوم الحباء و العطیه)

حبوه و عطیه هر دو به معنای بخشش بلاعوض است. خوب است مومنان در این روز با پیروی از پیشوایان دینی، به ویژه مولای متقیان علی ابن ابی طالب(ع)، با بخشش به نیازمندان کمک کنند. امام رضا(ع) در این روز هدایای بسیار به مردم می بخشید.

2- روز اطعام

شایسته است اهل ولا در روز غدیر مجالس سور و سرور برگزار کنند و مومنان، به خصوص مستمندان، را به صرف غذا فرا خوانند تا از اجر عظیم و پاداش بس بزرگ آن محروم نشوند؛ زیرا اطعام در این روز ثواب بسیار دارد. «و من اطعم مومنا کان کمن اطعم جمیع الانبیاء و الصدیقین.» هر که در روز غدیر مومنی را اطعام کند مانند این است که تمامی انبیاء و صدیقان را اطعام کرده است. بر اساس برخی از روایت ها، در این روز گروه زیادی از مردم برای صرف غذا، (افطار) مهمان امام هشتم(ع) بودند.

3- روز صدقه دادن

امام علی(ع) در خطبه غدیریه می فرماید: «فالدهرم فیه بماه الف درهم و المزید من الله.» صدقه دادن یک درهم در این روز با صدقه دادن صد هزار درهم و بیشتر در دیگر روزها برابر است.

4- وام دادن

امام علی(ع) می فرماید:

«من استدان لاخوانه و اعانهم فانا الضامن علی الله.» هر کس در این روز به برادران(نسبی، رضاعی، ایمانی و...) خود وامی دهد و آنها را کمک کند، من آن را ضمانت می کنم.

حضرت در ادامه سفارش می کند که در این روز، بر عیال(زن و فرزند) خود سختگیری نکنید و گشایش خاصی قرار دهید؛ به برادرانتان نیکی کنید، با یکدیگر خوش برخورد باشید و هنگام ملاقاتها، مضافه(دست دادن) را از یاد نبرید.

سخن پایانی

آنچه گذشت به خوبی نشان می دهد که جریان غدیر تنها یک رخداد تاریخی یا یک بحث روایی و سیاسی نیست و حتی به رغم تصور عموم، حد فاصل تشیع و تسنن در مسئله خلافت نیز نیست؛ زیرا این دو فرقه بر سر وقوع حادثه تاریخی غدیر، یا صدور روایت آن یا لزوم وجود امام و رهبر اختلاف ندارند. آنچه در این رهگذر مورد ابرام نقض و فریقان است لزوم تنصیبی بودن نصب امام و ولی است.

شیعه این معنی را با توجه به دلایل قرآنی، روایی، تاریخی و عقلی اثبات می کند و معتقد است که باید خداوند «امام» را معین و منصوب کند.

بنا بر این، غدیر معرف ولایت است؛ یعنی مظهر ولایت کبرای الهی(ولی الله) بر عالم و آدم است؛ به عبارت دیگر، غدیر سر فصل عقیده ای است که سرچشمه همه طاعت ها، و نمود رسالت و نبوت همه انبیا است. غدیر کلمه ای است که پیشوندش لاهوت و رسالت و پسوند آن

امامت و ولایت است. غدیر جمله ای است که مبتدای آن توحید و خبرش معاد و ربطش ولایت است. پس بر ما است که با درک ربط توحید و نبوت و ولایت همه عقاید، اخلاقیات و اعمال خود را با ولی الله الاعظم(صراط مستقیم مجسم) بسنجیم و بر وفق آن رفتار کنیم.